

Bryssel 23.11.2016
COM(2016) 853 final

2016/0363 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

**Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/59/EU muuttamisesta
kattamattomien velkainstrumenttien maksukyvyttömyyttä koskevaan
ensisijaisuusjärjestykseen sijoittamisen osalta**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

{SWD(2016) 377}

{SWD(2016) 378}

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Nämä ehdotetut muutokset direktiiviin 2014/59/EU (pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivi) ovat osa lainsäädäntöpakettia, johon sisältyvät myös muutokset asetukseen (EU) N:o 575/2013 (vakavaraisuusasetus), direktiiviin 2013/36/EU (vakavaraisuusdirektiivi) ja asetukseen (EU) N:o 806/2014 (yhteistä kriisinratkaisumekanismia koskeva asetus).

Viime vuosina EU on uudistanut rahoituspalvelujen sääntelykehystä huomattavasti EU:ssa toimivien rahoituslaitosten häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Uudistukset ovat perustuneet pääasiassa globaaleihin standardeihin, joista EU on sopinut yhdessä kansainvälisten kumppaniensa kanssa. Uudistuspakettiin sisältyivät erityisesti laitosten vakavaraisuusvaatimuksista ja valvonnasta annetut asetus (EU) N:o 575/2013 (vakavaraisuusasetus) ja direktiivi 2013/36/EU (vakavaraisuusdirektiivi) sekä laitosten elvytyksestä ja kriisinratkaisusta annettu direktiivi 2014/59/EU (pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivi) ja yhteisestä kriisinratkaisumekanismista annettu asetus (EU) N:o 806/2014.

Näillä toimenpiteillä reagoitiin vuosina 2007 ja 2008 levinneeseen finanssikriisiin. Riittävien kriisinhallinta- ja kriisinratkaisukehysten puutteen vuoksi valtiot ovat eri puolilla maailmaa joutuneet pelastamaan pankkeja finanssikriisin takia. Julkiseen talouteen kohdistuneet vaikutukset sekä pankkien kaatumisesta johtuvien kustannusten säilyttäminen julkisista varoista maksettaviksi ovat osoittaneet selvästi, että pankkikriisien hallitsemiseksi ja rahoitusvakauden säilyttämiseksi tarvitaan erilaista lähestymistapaa.

Unionissa on kansainvälisillä foorumeilla toteutettujen merkittävien toimien mukaisesti luotu direktiivillä 2014/59/EU (pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivi)¹ ja asetuksella (EU) N:o 806/2014 (yhteistä kriisinratkaisumekanismia koskeva asetus)² luotettava pankkien kriisinratkaisukehys, jonka tarkoituksena on hallita pankkikriisejä tehokkaasti ja vähentää niistä rahoitusvakaudelle ja julkiselle taloudelle aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia. Luotettavan kriisinratkaisukehysten tärkeänä osana on velan arvon alentaminen, jossa alennetaan velkojen arvoa tai muunnetaan velkasaamiset tai muut vastuut omaksi pääomaksi ennalta määritellyn hierarkian mukaisesti. Velan arvon alentamista voidaan käyttää laitoksen tappioiden kattamiseen tai lähellä kaatumista olevan tai todennäköisesti kaatuvan laitoksen pääomapohjan vahvistamiseen niin, että palautetaan laitoksen elinkelpoisuus. Näin ollen laitoksen kaatumisesta aiheutuva taakka lankeaa osakkeenomistajien ja muiden velkojen eikä veronmaksajien kannettavaksi.

Yhtenä pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivin keskeisenä tavoitteena on kohentaa yksityisen sektorin kykyä kattaa tappioita pankkikriisin yhteydessä. Jotta tähän tavoitteeseen

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/59/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä (EUVL L 173, 12.6.2014, s. 190).

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 806/2014, annettu 15 päivänä heinäkuuta 2014, yhdenmukaisten sääntöjen ja yhdenmukaisen menettelyn vahvistamisesta luottolaitosten ja tiettyjen sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisua varten yhteisen kriisinratkaisumekanismien ja yhteisen kriisinratkaisurahaston puitteissa sekä asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta (EUVL L 225, 30.7.2014, s. 1).

päästäisiin, kaikkien pankkien on täytettävä omien varojen ja hyväksyttävien velkojen vähimmäisvaatimus (minimum requirement for own funds and eligible liabilities, MREL), millä varmistetaan, että velan arvon alentamista tai omaksi pääomaksi muuntamista varten on käytettävissä riittävästi rahoitusvaroja. Pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivin mukaan MREL-vaatimusta ei yleensä kytketä siihen, että MREL-kelpoisten instrumenttien on pakko olla etuoikeudeltaan huonompia. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että MREL-vaatimuksen kannalta hyväksyttävällä velalla voi maksukyvyttömyystilanteessa olla sama etuoikeusasema kuin tietyillä muilla veloilla, jotka eivät pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivin mukaan ole alentamiskelpoisia (tällaisia ovat esimerkiksi operatiiviset velat, kuten lyhytaikaiset pankkienväliset lainat), tai tietyillä muilla veloilla, jotka ovat alentamiskelpoisia mutta jotka voidaan harkinnanvaraisesti sulkea arvon alentamisen ulkopuolelle, jos kriisinratkaisuviranomainen voi osoittaa perustelluksi, että niiden arvoa on vaikea alentaa käytännön toteutuksen tai leviämiskäytännön (esimerkiksi johdannaiset) vuoksi. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa alaskirjattujen velkakirjojen haltijat saattavat väittää, että niitä on kohdeltu kriisinratkaisuprosessissa huonommin kuin hypoteettisessa maksukyvyttömyystilanteessa. Tuolloin niille olisi suoritettava korvaus kriisinratkaisurahaston varoista. Tämän riskin välttämiseksi kriisinratkaisuviranomaiset voivat päättää, että MREL-vaatimus olisi täytettävä sellaisilla instrumenteilla, joilla on maksukyvyttömyystilanteessa huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla, jotka eivät lain mukaan ole alentamiskelpoisia tai joiden arvon alentaminen on vaikeaa (ensisijaisuusjärjestystä koskeva vaatimus).

Finanssimarkkinoiden vakauden valvontaryhmä (FSB) julkaisi 9. marraskuuta 2015 kokonaistappionkattamiskykyä (total loss-absorbing capacity, TLAC) koskevan asiakirjan ('TLAC-standardi'), jonka G-20-maat hyväksyivät viikkoa myöhemmin Turkissa pidetyssä kokouksessa³. TLAC-standardissa edellytetään, että maailmanlaajuisten järjestelmän kannalta merkittävien pankkien (G-SIB-pankki), joista käytetään unionin lainsäädännössä nimitystä maailmanlaajuinen järjestelmän kannalta merkittävä laitos (G-SII-laitos), on pidettävä hallussaan riittävää vähimmäismäärää vahvasti tappionkattamiskykyisiä (alentamiskelpoisia) velkoja (TLAC-vähimmäisvaatimus), joilla varmistetaan sujuva ja nopea tappioiden vaimentaminen ja pääomapohjan vahvistaminen kriisinratkaisussa. Komissio sitoutui 24. marraskuuta 2015 antamassaan tiedonannossa⁴ esittämään vuoden 2016 loppuun mennessä lainsäädäntöehdotuksen, jonka avulla TLAC-standardi voitaisiin panna täytäntöön kansainvälisesti sovittuun määräaikaan eli vuoteen 2019 mennessä.

Nyt esitettävä ehdotus on osa komission pyrkimyksiä panna TLAC-standardi täytäntöön unionissa yhdessä lukuisten muiden ehdotusten kanssa, joilla muutetaan unionin nykyistä elvytys- ja kriisinratkaisukehystä.

Ehdotus sisältää pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiiviin kohdistuvat muutokset, jotka koskevat unionin pankkien liikkeeseen laskemien velkainstrumenttien haltijoiden järjestystä maksukyvyttömyystilanteessa mainitun direktiivin sekä TLAC-standardin vaatimusten noudattamiseksi, kun kyseessä on pankkien kyky kattaa tappioita ja vahvistaa pääomapohjaansa. Jotta parannettaisiin arvonalentamisvaltuuksien käytännön toteutusta ja luotettavuutta ja vältettäisiin oikeudellinen epävarmuus, TLAC-standardissa edellytetään, että velat ovat TLAC-kelpoisia vain, jos ne ovat etuoikeudeltaan muita velkoja huonompia eli jos ne kattavat tappioita maksukyvyttömyystilanteessa tai kriisinratkaisussa ennen muita

³ FSB, *Principles on Loss-absorbing and Recapitalisation Capacity of Globally Systemically Important Banks (G-SIBs) in Resolution, Total Loss-absorbing Capacity (TLAC) Term sheet*, 9.11.2015.

⁴ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan keskuspankille, Euroopan talous- ja sosiaaliskomitealle ja alueiden komitealle, ”Pankkiunionin toteuttaminen”, 24.11.2015, COM(2015) 587 final.

”ensisijaisempia” velkoja, jotka on nimenomaisesti jätetty TLAC-kelpoisuuden ulkopuolelle, kuten johdannaiset, suojatut talletukset tai verovelat. TLAC-standardissa vahvistetaan näin ollen ensisijaisuusjärjestystä koskeva vaatimus, johon kohdistuu tiettyjä poikkeuksia. Standardissa ei kuitenkaan määrätä vaatimuksen täyttämistavasta.

Etuoikeudeltaan huonompien instrumenttien hallussapitoa koskeva TLAC-vaatimus sekä unionin kriisinratkaisuviranomaisten mahdollinen harkinnanvarainen vaatimus, joka koskee MREL-vaatimuksen täyttämistä myös etuoikeudeltaan huonommilla instrumenteilla, ovat saaneet eräitä jäsenvaltioita arvioimaan uudelleen kansallista velkojen järjestystä maksukyvyttömyystilanteessa. Useat jäsenvaltiot ovat muuttaneet (tai ovat muuttamassa) tiettyjen pankkien velkojen järjestystä kansallisessa maksukyvyttömyyslainsäädännössään, jotta pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivin mukaisen velkojen arvon alentamisen mahdollinen soveltaminen olisi paremmin toteutettavissa käytännössä ja jotta niiden G-SII-laitokset täyttäisivät TLAC-standardin mukaisen ensisijaisuusjärjestystä koskevan vaatimuksen. Jotkin jäsenvaltiot ovat omaksuneet sen linjan, että etuoikeutettujen vakuudettomien velkojen olemassa oleva kanta on välittömästi etuoikeudeltaan huonompi, jotta pankit pystyvät täyttämään pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivin tai TLAC-standardin mukaisen ensisijaisuusjärjestystä koskevan vaatimuksen. On myös sovellettu sellaista lähestymistapaa, että pankkien on laskettava liikkeeseen uutta velkaa, joka täyttää ensisijaisuusjärjestystä koskevan kriteerin. Tähän mennessä sovelletuissa kansallisissa säännöissä on suuria eroja, ja siksi sidosryhmät ja jäsenvaltiot ovat pitkälti yksimielisiä siitä, että pankkien velkojen järjestykseen maksukyvyttömyystilanteessa sovelletut toisistaan poikkeavat lähestymistavat aiheuttavat epävarmuutta niin liikkeeseenlaskijoiden kuin sijoittajienkin keskuudessa ja vaikeuttavat velan arvon alentamisen soveltamista rajojen yli toimivissa laitoksissa. Tämä epävarmuus voi myös johtaa kilpailun vääristymiseen: vakuudettomien velkojen haltijoita voidaan kohdella eri tavalla eri jäsenvaltioissa, ja TLAC- ja MREL-vaatimusten täyttämistä pankeille aiheutuvat kustannukset voivat vaihdella jäsenvaltioiden välillä. Lisäksi toisistaan poikkeavien kansallisten maksukyvyttömyyssäännösten piiriin kuuluvia pankkien velkoja kohdeltaisiin varsin eri tavalla, kun ne ostavat velkainstrumentteja, joiden liikkeeseenlaskijoina oleviin pankkeihin sovelletaan erilaisia kansallisia velkojen hierarkiasääntöjä.

Pankkiunionista esittämässään mietinnössä⁵ Euroopan parlamentti edellä mainituista syistä kehotti komissiota esittämään ehdotuksia vaateisiin liittyvien oikeudellisten riskien vähentämiseksi sovellettaessa periaatetta, jonka mukaan velkojat eivät saa jäädä kriisinratkaisussa huonompaan asemaan, ja 17. kesäkuuta 2016⁶ esittämässään päätelmässä neuvosto kehotti komissiota esittämään ehdotuksen yhteisestä lähestymistavasta pankkien velkojen hierarkiaan.

Pankkien velkojen hierarkiaa koskeva erillinen ehdotus on aiheellinen, kun huomioon otetaan kyseisten asioiden erityisluonne sekä kiireellinen tarve vahvistaa yhdenmukaistetut unionin säännöt, jotta estettäisiin kilpailun vääristyminen sisämarkkinoilla.

1.1. Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa

Jo nykyisessä pankkien kriisinratkaisukehyksessä edellytetään, että kaikkien unionin pankkien on pidettävä hallussaan riittävä määrä vahvasti tappionkattamiskykyisiä (alentamiskelpoisia)

⁵ Pankkiunionia koskeva mietintö – vuosikertomus 2015 (2015/2221(INI)).

⁶ Neuvoston päätelmät etenemissuunnitelmasta pankkiunionin täydentämiseksi, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2016: http://www.consilium.europa.eu/press-releases-pdf/2016/6/47244642837_fi.pdf.

velkoja, joiden arvoa olisi alennettava pankkien kriisinratkaisussa. Nyt esitettävä ehdotus parantaa nykysääntöjen soveltamista ja tukee TLAC-standardin täytäntöönpanoa unionissa, sillä ehdotetut säännökset helpottavat velan arvon alentamisen toteutusta pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivin ja TLAC-standardin mukaisen ensisijaisuusjärjestystä koskevan vaatimuksen täyttämisen avulla. Ehdotus on näin ollen yhdenmukainen verrattuna unionin pankkien kriisinratkaisukehyksen yleistavoitteeseen eli veronmaksajilta tarvittavan tuen vähentämiseen pankkien kriisinratkaisussa.

1.2. Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa

Ehdotus on osa laajempaa pakettia, jossa unionin finanssilainsäädäntöä tarkastellaan uudelleen ja jossa pyritään vähentämään finanssialan riskejä ja samalla edistämään kestävästä talouden toiminnan rahoittamista. Se on sopusoinnussa EU:n perimmäisten tavoitteiden kanssa: nämä ovat tavoite edistää rahoitusvakautta, tavoite pienentää veronmaksajilta tarvittavaa tukea pankkien kriisinratkaisussa sekä tavoite edistää kestävästä taloudellisen toiminnan rahoitusta.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

2.1. Oikeusperusta

Ehdotetulla direktiivillä muutetaan nykyistä pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiiviä. Ehdotuksen oikeusperusta on sama kuin pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivissä eli SEUT-sopimuksen 114 artikla. Mainitun säännöksen nojalla voidaan toteuttaa sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevia toimenpiteitä jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseksi.

Ehdotuksella yhdenmukaistetaan luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytystä ja kriisinratkaisua koskevaa kansallista lainsäädäntöä, varsinkin kun kyseessä on mainittujen laitosten ja yritysten kyky kattaa tappioita ja vahvistaa pääomapohjaa kriisinratkaisussa, siinä määrin kuin on tarpeen sen varmistamiseksi, että jäsenvaltioilla ja unionin pankeilla on samat välineet ja mahdollisuudet puuttua pankkien kaatumiseen sovittujen kansainvälisten standardien (TLAC-standardin) mukaisesti.

Ehdotetussa direktiivissä vahvistetaan sisämarkkinoille yhdenmukaistetut säännöt tiettyjen pankkien velkojien kohtelusta kriisinratkaisussa, mikä vähentää huomattavasti eroavuuksia niiden kansallisten sääntöjen välillä, jotka koskevat pankkien kykyä kattaa tappioita ja vahvistaa pääomapohjaansa, ja estää mahdollista kilpailun vääristymistä sisämarkkinoilla. Ehdotuksen kohteena on näin ollen sisämarkkinoiden toteuttaminen ja toiminta.

Asianmukainen oikeusperusta on näin ollen SEUT-sopimuksen 114 artikla.

2.2. Toissijaisuusperiaate

SEUT-sopimuksen 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti unioni toimii aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, ainoastaan jos ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi keskushallinnon tasolla tai alueellisella taikka paikallisella tasolla riittäväällä tavalla saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, vaan ne voidaan suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla.

Unioni ja sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet panemaan unionin pankkien elvytys- ja kriisinratkaisukehyksen täytäntöön kansainvälisten standardien mukaisesti. Unionin toimien

puuttuessa jäsenvaltiot olisivat itse joutuneet ottamaan käyttöön pankkien velkojien kohtelua kriisinratkaisussa koskevat säännöt edistääkseen pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivin mukaisen velan arvon alentamisen soveltamista ja pannaan täytäntöön kansainvälisesti sovitun TLAC-standardin. Toisistaan merkittävästi poikkeavien kansallisten sääntöjen vuoksi pankkeihin ja niiden velkoihin (sijoittajiin) kohdistuisi oikeudellista epävarmuutta ja niille aiheutuisia erilaisia ja mahdollisesti suurempia kustannuksia verrattuna tilanteeseen, jossa unionin toimet toteutettaisiin. Unionin toiminta on näin ollen suotavaa, jotta edistettäisiin velan arvon alentamisen soveltamista yhdenmukaisesti ja maailmanlaajuisen TLAC-standardin mukaisesti niin, että kevennettäisiin mahdollisimman paljon pankeille ja niiden velkojille säännösten noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia ja samalla varmistettaisiin tehokas kriisinratkaisu pankkien kaatumisen yhteydessä.

2.3. Suhteellisuusperiaate

Suhteellisuusperiaatteen mukaan unionin toiminnan sisältö ja muoto eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen toiminnan tavoitteiden saavuttamiseksi perussopimusten yleisten tavoitteiden mukaisesti. Ehdotus ei vaikuta olennaisesti pankkien taakkaan, joka johtuu niiden tappionkattamiskykyä ja pääomapohjan vahvistamiskykyä koskevien sääntöjen noudattamisesta. Ehdotuksella minimoidaan TLAC-standardin noudattamisesta pankeille aiheutuvat kustannukset. Ehdotus ei vaikuta oikeuksiin, joita pankkien velkojilla ja sijoittajilla on pankkien nykyisen velkakannan osalta. Ehdotetun direktiivin säännökset ovat näin ollen oikeassa suhteessa siihen, mikä on tarpeen niiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

3. VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

3.1. Vaikutustenarviointi

Koska ehdotus on osa laajempaa pakettia, jossa unionin finanssilainsäädäntöä tarkastellaan uudelleen ja jossa pyritään vähentämään finanssialan riskejä, ehdotuksesta on tehty laaja vaikutustenarviointi. Vaikutustenarviointiraportin luonnos toimitettiin 7. syyskuuta 2016 komission sääntelytarkastelulautakunnalle⁷, joka antoi siitä aluksi kielteisen lausunnon. Sen jälkeen, kun uudelleentarkastelupaketin osien perustaa oli vahvistettu, lautakunta antoi ehdotuksesta 27. syyskuuta 2016 myönteisen lausunnon.

Komissio arvioi useiden toimintavaihtoehtojen vaikutuksia parempaa sääntelyä koskevan politiikan mukaisesti. Toimintavaihtoehtoja arvioitiin sen perusteella, miten niillä pystyttiin parantamaan kriisinratkaisun kohteena olevien pankkien kykyä kattaa tappioita ja vahvistaa pääomapohjaansa sekä lisätä sääntelykehityksen oikeusvarmuutta ja johdonmukaisuutta. Arvioinnissa tarkasteltiin, miten tehokkaasti tavoitteet voitaisiin saavuttaa eri vaihtoehtoilta ja miten kustannustehokkaasti eri vaihtoehdot voitaisiin toteuttaa.

Vaikutustenarvioinnissa ei hyväksytty vaihtoehtoa, jossa velkojien ensisijaisuusjärjestystä, jota noudatetaan unionissa pankkien maksukyvyttömyyden yhteydessä, ei muuteta lainkaan, koska se vääristäisi sisämarkkinoilla käytävää kilpailua pankkien etuoikeutettujen vakuudettomien velkojen osalta. Tämä johtuu siitä, että pankkien velkojien erilainen asema eri jäsenvaltioissa voi vaikuttaa eri tavoin pankkien rahoituskustannuksiin. Yhdenmukaistamisen osalta on tarkastelu kolmea alavaihtoehtoa⁸. Vaikutustenarvioinnissa todetaan, että kustannustehokkain

⁷ Linkki vaikutustenarviointiin ja sen tiivistelmään.

⁸ Nämä kolme vaihtoehtoa ovat seuraavat: i) kaikki vakuudettomat velat asetetaan etuoikeudeltaan huonompaan asemaan lakisääteisesti ja takautuvasti; ii) luodaan uusi takasijaisten etuoikeutettujen velkojen luokka; iii) kaikilla talletuksilla on lakisääteisesti parempi etuoikeusasema kuin etuoikeutetuilla veloilla.

tapa noudattaa ensisijaisuusjärjestystä koskevaa vaatimusta, joka asetetaan TLAC-standardissa G-SII-laitoksille, sekä kriisinratkaisuviranomaisten tapauskohtaista vaatimusta, jonka mukaan MREL-vähimmäisvaatimus on täytettävä etuoikeudeltaan huonommilla veloilla, on luoda erityinen takasijaisten velkojen luokka vakuudettomia velkoja varten. Toisin kuin omien varojen instrumenttien tapauksessa, tällaisten velkainstrumenttien arvoa voitaisiin alentaa pankin kriisinratkaisussa vasta sen jälkeen, kun muiden omien varojen instrumenttien kirjanpitoarvoa on alennettu tai kyseiset instrumentit on muunnettu, ja ennen muiden etuoikeutettujen velkojen arvon alentamista. Tämän vaihtoehdon suurin etu on se, että pankit voivat edelleen laskea liikkeeseen (halvempaa) etuoikeutettua velkaa rahoitussyistä tai toiminnallisista syistä kun taas uutta velkaluokkaa voidaan käyttää pääasiassa niiden sääntöjen noudattamiseksi, jotka koskevat tappionkattamiskykyä ja pääomapohjan vahvistamiskykyä.

3.2. Perusoikeudet

Tässä ehdotuksessa kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustettuja periaatteita, erityisesti omistusoikeutta ja elinkeinovapautta, ja sitä on sovellettava näiden oikeuksien ja periaatteiden mukaisesti. Tässä direktiivissä varmistetaan erityisesti, ettei pankkien velkojen omistusoikeuksiin puututa kohtuuttomasti. Sillä varmistetaan, että velkojille, joihin kriisinratkaisu vaikuttaa, ei koidu suurempia tappioita kuin jos laitos olisi likvidoitu tavanomaisessa maksukyvyttömyysmenettelyssä ajankohtana, jona kriisinratkaisupäätös tehtiin.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Ehdotuksella ei ole vaikutuksia unionin talousarvioon.

5. LISÄTIEDOT

5.1. Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden on saatettava pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivin muutokset osaksi kansallista lainsäädäntöään viimeistään [kesäkuussa 2017] ja pankkien on alettava noudattaa muutettuja sääntöjä viimeistään [heinäkuussa 2017].

5.2. Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset

Ehdotuksella muutetaan pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivin 108 artiklaa yhdenmukaistamalla pankkien maksukyvyttömyyteen liittyvää velkojen ensisijaisuusjärjestystä siltä osin kuin on kyse velkojista, joilla on sellaisia pankkien vakuudettomia etuoikeutettuja velkoja, jotka hyväksytään täyttämään vaatimukset, jotka asetetaan pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivin säännöissä sekä tappionkattamiskykyä ja pääomapohjan vahvistamiskykyä koskevassa TLAC-standardissa. Tämä koskee erityisesti ensisijaisuusjärjestystä koskevaa vaatimusta.

Uusissa säännöksissä säilytetään nykyinen etuoikeutettujen velkojen luokka mutta luodaan myös uusi omaisuuserien luokka, joka muodostuu takasijaisista etuoikeutetuista veloista, joiden arvoa saa alentaa kriisinratkaisussa vasta muiden pääomainstrumenttien jälkeen mutta ennen muiden etuoikeutettujen velkojen arvon alentamista. Laitokset voivat edelleen laskea liikkeeseen kummankin luokan velkoja, mutta ainoastaan takasijaisten etuoikeutettujen velkojen luokkaan kuuluva velka hyväksytään täyttämään TLAC-vähimmäisvaatimusta tai

ensisijaisuusjärjestystä koskevaa vaatimusta, jollaisen kriisiratkaisuviranomaiset voivat asettaa tapauskohtaisesti.

Ehdotetun direktiivin ei pitäisi vaikuttaa nykyisiin pankkivelkoihin eikä niiden lakisääteiseen etuoikeusasemaan maksukyvyttömyyden yhteydessä, ja sitä aiotaan soveltaa kaikkiin pankkivelkojen liikkeeseenlaskuihin sen soveltamispäivästä alkaen. Sellaisten liikkeeseenlaskettujen velkainstrumenttien ensisijaisuusjärjestystä, jotka on laskettu liikkeeseen ennen tämän direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua soveltamispäivää [heinäkuu 2017], olisi säänneltävä maksukyvyttömyystilanteessa jäsenvaltioiden kansallisella lainsäädännöllä, sellaisena kuin se on annettuna [31. joulukuuta 2016].

Ehdotetun direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on saatettava direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöään viimeistään [kesäkuussa 2017], ja sen soveltamispäiväksi aiotaan vahvistaa [heinäkuu 2017].

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/59/EU muuttamisesta kattamattomien velkainstrumenttien maksukyvyttömyyttä koskevaan ensisijaisuusjärjestykseen sijoittamisen osalta

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 114 artiklan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan keskuspankin lausunnon⁹,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon¹⁰,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksitystä,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Finanssimarkkinoiden vakauden valvontaryhmä (FSB) julkaisi 9 päivänä marraskuuta 2015 kokonaistappionkattamiskykyä (total loss-absorbing capacity, TLAC) koskevan asiakirjan (TLAC-standardi), jonka G-20-maat hyväksyivät marraskuussa 2015. TLAC-standardissa edellytetään, että maailmanlaajuisten järjestelmän kannalta merkittävien pankkien (G-SIB-pankki), joista käytetään unionin puitteissa nimitystä maailmanlaajuinen järjestelmän kannalta merkittävä laitos (G-SII-laitos), on pidettävä hallussaan riittävää vähimmäismäärää vahvasti tappionkattamiskykyisiä (alentamiskelpoisia) velkoja, joilla voidaan varmistaa tappioiden sujuva ja nopea kattaminen sekä pääomapohjan vahvistaminen kriisinratkaisussa. Komissio sitoutui 24 päivänä marraskuuta 2015 antamassaan tiedonannossa¹¹ esittämään vuoden 2016 loppuun mennessä lainsäädäntöehdotuksen, jonka avulla TLAC-standardi voitaisiin panna täytäntöön kansainvälisesti sovittuun määräaikaan eli vuoteen 2019 mennessä.
- (2) Kun TLAC-standardi pannaan unionissa täytäntöön, on otettava huomioon voimassa oleva laitoskohtainen omien varojen ja hyväksyttävien velkojen vähimmäisvaatimus

⁹ EUVL C , , s. .

¹⁰ EUVL C , , s. .

¹¹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan keskuspankille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle ”Pankkiunionin toteuttaminen”, 24.11.2015, COM(2015) 587 final.

(minimum requirement for own funds and eligible liabilities, MREL), jota sovelletaan kaikkiin unionin luottolaitoksiin ja sijoituspalveluyrityksiin ja joka vahvistetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2014/59/EU¹². Koska sekä TLAC-vähimmäisvaatimuksella että MREL-vähimmäisvaatimuksella on sama tavoite eli varmistaa, että unionin luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten tappionkattamiskyky on riittävä, näiden kahden vaatimuksen olisi oltava toisiaan täydentäviä yhteisen kehyksen osia. Käytännössä G-SII-laitoksia koskeva TLAC-standardin mukainen yhdenmukaistettu vähimmäistaso, jäljempänä 'TLAC-vähimmäisvaatimus', olisi otettava käyttöön unionin lainsäädännössä muuttamalla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 575/2013¹³ ja G-SII-laitoksia koskeva laitoskohtainen korotus ja muita kuin G-SII-laitoksia koskeva laitoskohtainen vaatimus tekemällä kohdennettuja muutoksia direktiiviin 2014/59/EU ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 806/2014¹⁴. Kattamattomien velkainstrumenttien maksukyvyttömyyttä koskevaan ensisijaisuusjärjestykseen sijoittamisen osalta tämän direktiivin säännöksiä olisi sovellettava edellä mainittujen säädösten ja direktiivin 2014/36/EU¹⁵ säännösten lisäksi.

- (3) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kyky kattaa tappioita ja vahvistaa pääomapohjaa on riittävä, jotta kriisinratkaisussa tappioiden kattaminen ja pääomapohjan vahvistaminen onnistuvat sujuvasti ja nopeasti niin, että vaikutus rahoitusvakauteen ja veronmaksajiin on mahdollisimman vähäinen. Tämä voidaan saavuttaa siten, että luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset noudattavat johdonmukaisesti asetuksessa (EU) N:o 575/2013 säädettyä TLAC-vähimmäisvaatimusta ja direktiivissä 2013/59/EU säädettyä omien varojen ja hyväksyttävien velkojen vähimmäisvaatimusta.
- (4) TLAC-standardissa, sellaisena kuin se on saatettuna osaksi unionin lainsäädäntöä asetuksessa (EU) N:o 575/2013, edellytetään, että G-SII-laitokset täyttävät TLAC-vähimmäisvaatimukset, tietyin poikkeuksin, käyttäen suurelta osin velkainstrumenteista aiheutuvia etuoikeudeltaan huonompia velkoja, jotka ovat maksukyvyttömyysmenettelyssä muiden ylimmän etuoikeusluokan velkojen alapuolella (ensisijaisuusjärjestystä koskeva vaatimus). Direktiivin 2014/59/EU mukaan kriisinratkaisuviranomaiset voivat pyytää tapauskohtaisesti, että G-SII-laitokset ja muut laitokset täyttävät yrityskohtaiset vaatimuksensa etuoikeudeltaan huonommilla veloilla sen riskin pienentämiseksi, että velkojat ryhtyvät oikeustoimiin

¹² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/59/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä sekä neuvoston direktiivin 82/891/ETY, direktiivien 2001/24/EY, 2002/47/EY, 2004/25/EY, 2005/56/EY, 2007/36/EY, 2011/35/EU, 2012/30/EU ja 2013/36/EU ja asetusten (EU) N:o 1093/2010 ja (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta (EUVL L 173, 12.6.2014, s. 190).

¹³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 575/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista ja asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta (EUVL L 176, 27.6.2013, s. 1).

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 806/2014, annettu 15 päivänä heinäkuuta 2014, yhdenmukaisten sääntöjen ja yhdenmukaisen menettelyn vahvistamisesta luottolaitosten ja tiettyjen sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisua varten yhteisen kriisinratkaisumekanismien ja yhteisen kriisinratkaisurahaston puitteissa sekä asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta (EUVL L 225, 30.7.2014, s. 1).

¹⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/36/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta (EUVL L 176, 27.6.2013, s. 338).

sen vuoksi, että velkojen tappiot kriisinratkaisussa ovat korkeammat kuin niille olisi aiheutunut tavanomaisessa maksukyvyttömyysmenettelyssä.

- (5) Lukuisat jäsenvaltiot ovat muuttaneet tai ovat muuttamassa maksukyvyttömyyttä koskevaa kansallista lainsäädäntöään, siltä osin kuin on kyse vakuudettomien etuoikeutettujen velkojen järjestyksestä maksukyvyttömyystilanteessa, jotta niiden luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset voivat noudattaa asetuksessa (EU) N:o 575/2013 ja direktiivissä 2014/59/EU säädettyä ensisijaisuusjärjestystä koskevaa vaatimusta.
- (6) Tähän mennessä hyväksytyt kansalliset säännöt poikkeavat toisistaan merkittävästi. Yhdenmukaistettujen unionin sääntöjen puuttuminen aiheuttaa luottolaitoksille, sijoituspalveluyrityksille ja sijoittajille oikeudellista epävarmuutta ja vaikeuttaa velan arvon alentamisen soveltamista rajojen yli toimivissa laitoksissa. Se vääristää myös sisämarkkinoilla käytävää kilpailua, koska ne kustannukset, jotka koituvat luottolaitoksille ja sijoituspalveluyrityksille asetuksessa (EU) N:o 575/2013 ja direktiivissä 2014/59/EU säädetyn ensisijaisuusjärjestystä koskevan vaatimuksen noudattamisesta, ja ne kustannukset, jotka koituvat sijoittajille niiden ostaessa luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten liikkeeseen laskemia velkainstrumentteja, voivat vaihdella huomattavasti eri puolilla unionia.
- (7) Pankkiunionista esittämässään mietinnössä Euroopan parlamentti kehotti komissiota esittämään ehdotuksia vaateisiin liittyvien oikeudellisten riskin vähentämiseksi sovellettaessa periaatetta, jonka mukaan velkojat eivät saa jäädä kriisinratkaisussa huonompaan asemaan, ja 17 päivänä kesäkuuta 2016¹⁶ esittämässään päätelmässä neuvosto kehotti komissiota esittämään ehdotuksen yhteisestä lähestymistavasta pankkien velkojen hierarkiaan oikeusvarmuuden edistämiseksi kriisinratkaisutapauksissa.
- (8) Sen vuoksi olisi poistettava merkittävät sisämarkkinoiden toiminnan esteet ja vältettävä kilpailun vääristymät, jotka johtuvat pankkien velkojen hierarkiaa koskevien yhdenmukaistettujen unionin sääntöjen puuttumisesta, sekä estettävä tällaisten esteiden ja vääristymien syntyminen tulevaisuudessa. Sen vuoksi asianmukainen oikeusperusta tälle direktiiville on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 114 artikla, sellaisena kuin sitä tulkitaan Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti.
- (9) Jotta ensisijaisuusjärjestystä koskevan vaatimuksen noudattamisesta luottolaitoksille ja sijoituspalveluyrityksille aiheutuvat kustannukset sekä luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten rahoituskustannuksiin aiheutuvat kielteiset vaikutukset voitaisiin vähentää mahdollisimman pieniksi, tällä direktiivillä jäsenvaltioille olisi annettava lupa säilyttää olemassa oleva vakuudettoman etuoikeutetun velan luokka, jolla on korkein maksukyvyttömyyteen liittyvä luokittelu velkainstrumenttien joukossa ja jonka liikkeeseenlasku on luottolaitoksille ja sijoituspalveluyrityksille edullisempaa kuin muiden etuoikeudeltaan huonompien velkojen liikkeeseenlasku. Direktiivissä olisi kuitenkin vaadittava jäsenvaltioita luomaan uusi omaisuuseräluokka eli takasijaisten etuoikeutettujen velkojen luokka, jossa velan arvoa olisi alennettava kriisinratkaisun aikana vasta muiden pääomainstrumenttien jälkeen mutta ennen muita ylimmän etuoikeusluokan velkoja. Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten olisi säilytettävä vapaus laskea liikkeeseen velkaa näissä molemmissa luokissa, mutta vain

¹⁶ Neuvoston päätelmät etenemissuunnitelmasta pankkiunionin täydentämiseksi, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2016: http://www.consilium.europa.eu/press-releases-pdf/2016/6/47244642837_en.pdf

takasijaisen etuoikeutetun velan luokan olisi katsottava täyttävän asetuksen (EU) N:o 575/2013 ja direktiivin 2014/59/EU ensisijaisuusjärjestystä koskevan vaatimuksen. Tämä mahdollistaisi sen, että luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset käyttävät rahoituksessaan tai muista operatiivisista syistä edullisempaa etuoikeutettua velkaa ja laskevat liikkeeseen uuden takasijaisen etuoikeutetun luokan velkaa täyttääkseen ensisijaisuusjärjestystä koskevan vaatimuksen.

- (10) Sen varmistamiseksi, että takasijaisten etuoikeutettujen velkainstrumenttien uusi luokka täyttää asetuksen (EU) N:o 575/2013 ja direktiivin 2014/59/EU hyväksyttävyysskriteerit, jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että velan alkuperäinen sopimusperusteinen maturiteetti on yli vuoden pituinen, ettei velalla ole johdannaispiirteitä ja että velan liikkeeseenlaskuun liittyvissä asianomaisissa sopimusasiakirjoissa viitataan nimenomaisesti ensisijaisuusjärjestykseen tavanomaisessa maksukyvyttömyysmenettelyssä.
- (11) Sijoittajien oikeusvarmuuden lisäämiseksi jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että vakionuotoisilla etuoikeutetuilla velkainstrumenteilla on korkeampi ensisijaisuusjärjestys kansallisessa maksukyvyttömyyslainsäädännössä kuin takasijaisten etuoikeutettujen velkainstrumenttien uudella luokalla tavanomaisessa maksukyvyttömyysmenettelyssä. Jäsenvaltioiden olisi myös varmistettava, että takasijaisten etuoikeutettujen velkainstrumenttien uudella luokalla on korkeampi ensioikeusasema kuin omien varojen instrumenttien tai muiden etuoikeudeltaan huonompien velkojen etuoikeusasema ja että – päinvastoin kuin tällaisten instrumenttien tai velkojen tapauksessa – takasijaisten etuoikeutettujen velkainstrumenttien luokassa arvoa voidaan alentaa vasta, kun liikkeeseen laskeva laitos asetetaan kriisinratkaisuun.
- (12) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitetta eli vahvistaa pankkien velkojen hierarkiaa koskevia yhdenmukaisia sääntöjä unionin elvytys- ja kriisinratkaisukehystä varten, vaan se voidaan toiminnan laajuuden vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.
- (13) On asianmukaista, että tässä direktiivissä säädettyjä direktiivin 2014/59/EU muutoksia sovelletaan velkoihin, jotka lasketaan liikkeeseen tämän direktiivin soveltamisen alkamispäivänä tai sen jälkeen, ja velkoihin, jotka ovat vielä maksamatta kyseisenä päivänä. Oikeusvarmuuden vuoksi ja siirtymäkauden kustannusten alentamiseksi mahdollisimman pieniksi jäsenvaltioiden olisi kuitenkin varmistettava, että kaikkien sellaisten maksamatta olevien velkojen käsittelyyn, jotka luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset ovat laskeneen liikkeeseen ennen kyseistä päivämäärää, sovelletaan jäsenvaltioiden lainsäädäntöä sellaisena kuin se oli hyväksyttyinä [31 päivänä joulukuuta 2016]. Maksamatta oleviin velkoihin olisi sen vuoksi edelleen sovellettava direktiivissä 2014/59/EU ja asianomaisessa kansallisessa lainsäädännössä siinä muodossa kuin ne olivat hyväksytyinä [31 päivänä joulukuuta 2016] vahvistettuja sääntelyvaatimuksia,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Muutokset direktiiviin 2014/59/EU

1. Muutetaan 108 artiklan otsikko muotoon ”Maksukyvyttömyyttä koskeva ensisijaisuusjärjestys” ja poistetaan 108 artiklan a alakohdan johdantolauseesta ilmaisu ”etuoikeudettomien”.
2. Lisätään 108 artiklan loppuun kohdat seuraavasti:

”2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 artiklan 1 kohdan a, b, c ja d alakohdassa tarkoitettujen yhteisöjen osalta tavalliset vakuudettomat saatavat, jotka johtuvat velkainstrumenteista, jotka ovat velkainstrumentteihin sovellettavassa ensisijaisuusjärjestyksessä ensimmäisinä tavanomaisia maksukyvyttömyysmenettelyjä sääntelevän kansallisen lainsäädännön mukaan, ovat ensisijaisuusjärjestyksessä korkeammalla kuin vakuudettomat saatavat, jotka johtuvat velkainstrumenteista, jotka täyttävät seuraavat edellytykset:

 - a) velkainstrumenttien alkuperäinen sopimuksenmukainen maturiteetti kattaa yhden vuoden;
 - b) velkainstrumenteilla ei ole johdannaisten piirteitä;
 - c) liikkeeseenlaskuun liittyvissä asioissa koskevilla sopimusasiakirjoissa viitataan nimenomaisesti tämän alakohdan mukaiseen järjestykseen.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 2 kohdassa tarkoitetut velkainstrumenteista johtuvat tavalliset vakuudettomat saatavat ovat tavanomaisia maksukyvyttömyysmenettelyjä sääntelevässä kansallisessa lainsäädännössä ensisijaisuusjärjestyksessä korkeammalla kuin 48 artiklan 1 kohdan a–d alakohdassa tarkoitetuista instrumenteista johtuvat saatavat.
4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden tavanomaisia maksukyvyttömyysmenettelyjä sääntelevää kansallista lainsäädäntöä, sellaisena kuin se on annettuna [31 päivänä joulukuuta 2016], sovelletaan tavallisiin vakuudettomiin saataviin, jotka johtuvat 1 artiklan 1 kohdan a, b, c ja d alakohdassa tarkoitettujen yhteisöjen ennen [tämän direktiivin soveltamispäivää – ... päivää heinäkuuta 2017] liikkeeseen laskemista velkainstrumenteista.”

2 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja julkaistava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään [... päivänä kesäkuuta 2017]. Niiden on viipymättä toimitettava nämä säännökset kirjallisina komissiolle.

Jäsenvaltioiden on sovellettava näitä säännöksiä [... päivästä heinäkuuta 2017].
2. Jäsenvaltioiden antamissa 1 kohdassa tarkoitetuissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

3. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle ja Euroopan pankkiviranomaiselle.

3 artikla
Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

4 artikla
Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja